

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาการประสานงานการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี และเสนอรูปแบบการประสานงานการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

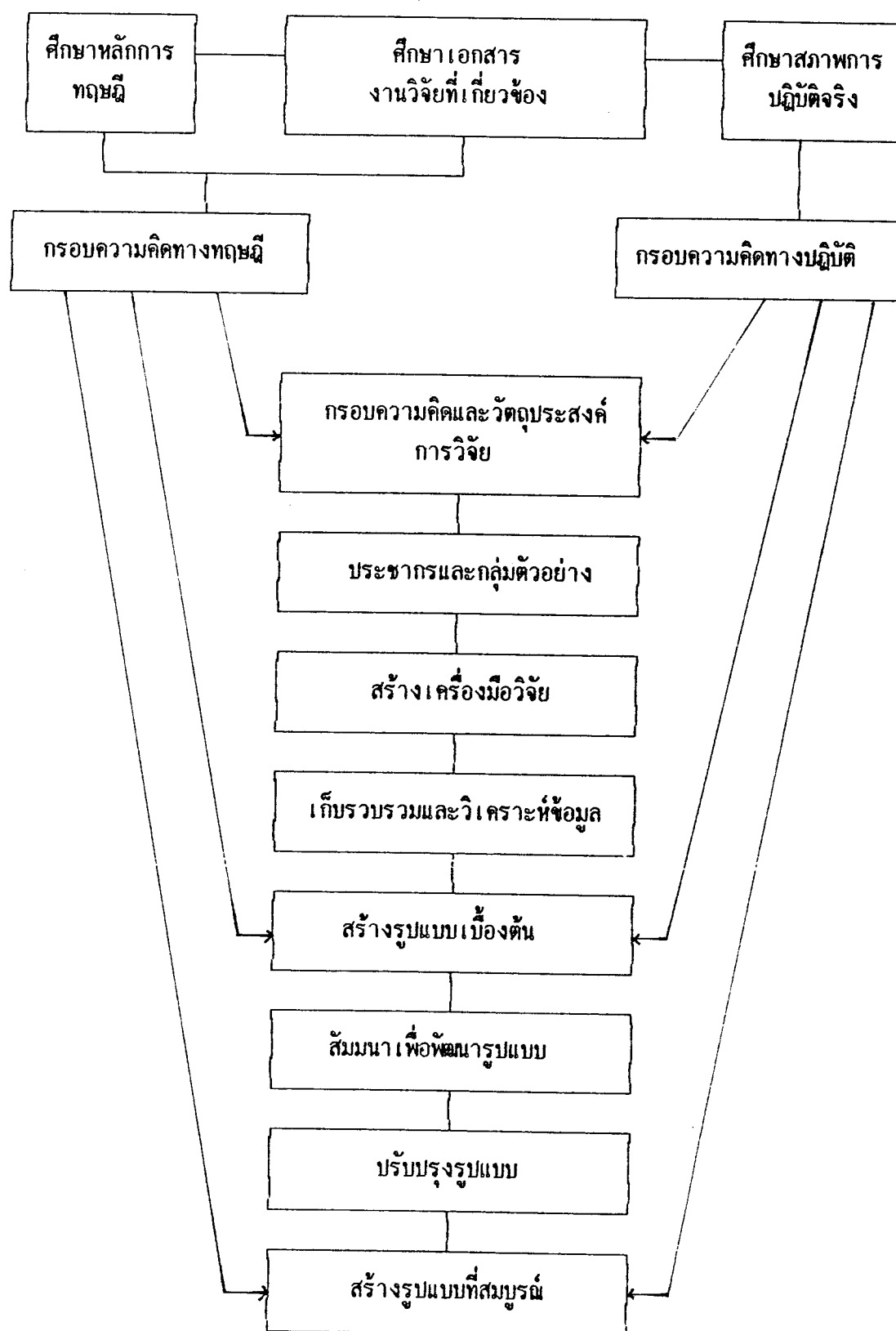
- 3.1 ลำดับขั้นตอนในการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 การสร้างรูปแบบการประสานงานการนิเทศการศึกษา
- 3.7 การเสนอผลการวิจัย

3.1 ลำดับขั้นตอนในการวิจัย

ในการวิจัยได้ปฏิบัติตามขั้นตอนสำคัญดังนี้

- 3.1.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาสภาพการปฏิบัติงานจริงเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
- 3.1.2 กำหนดกรอบความคิดทางทฤษฎี และกรอบความคิดทางปฏิบัติ
- 3.1.3 กำหนดกรอบความคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3.1.4 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา
- 3.1.5 สร้างเครื่องมือวิจัยปรับปรุงโดยอาจารย์ที่ปรึกษา ผ่านผู้เชี่ยวชาญ
- 3.1.6 เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.1.7 สร้างรูปแบบเบื้องต้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาปรับปรุง
- 3.1.8 สัมมนาเพื่อปรับปรุงรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้อง
- 3.1.9 ปรับปรุงรูปแบบและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไข
- 3.1.10 สร้างรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อนำเสนอ

ขั้นตอนการวิจัยทั้ง 10 ขั้นตอน แสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 7 ลำดับขั้นตอนดำเนินการวิจัย

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 22 คน ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 22 คน ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 80 คน ประธานกลุ่มโรงเรียน 183 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1,161 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเลือกโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวนกึ่งหนึ่งของทั้งหมด และตามสัดส่วนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ 22 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จากสำนักงานที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 22 คน

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มโรงเรียนใน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 โดยสุ่มอย่างง่าย จำนวนประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด ในแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น ๆ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประธานกลุ่มโรงเรียน จำนวน 42 คน

ขั้นที่ 4 สุ่มโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นที่ 3 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวนประมาณกึ่งหนึ่งของโรงเรียนทั้งหมดในกลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 172 คน

2) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างจากขั้นตอนที่ 1 ถึง 4 ข้างต้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 258 คน รายละเอียดตามตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	22	11
ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	22	11
ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	80	22
ประธานกลุ่มโรงเรียน	183	42
ผู้บริหารโรงเรียน	1,161	172
รวม	1,468	258

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นรายงานงานการประถมศึกษาอำเภอ

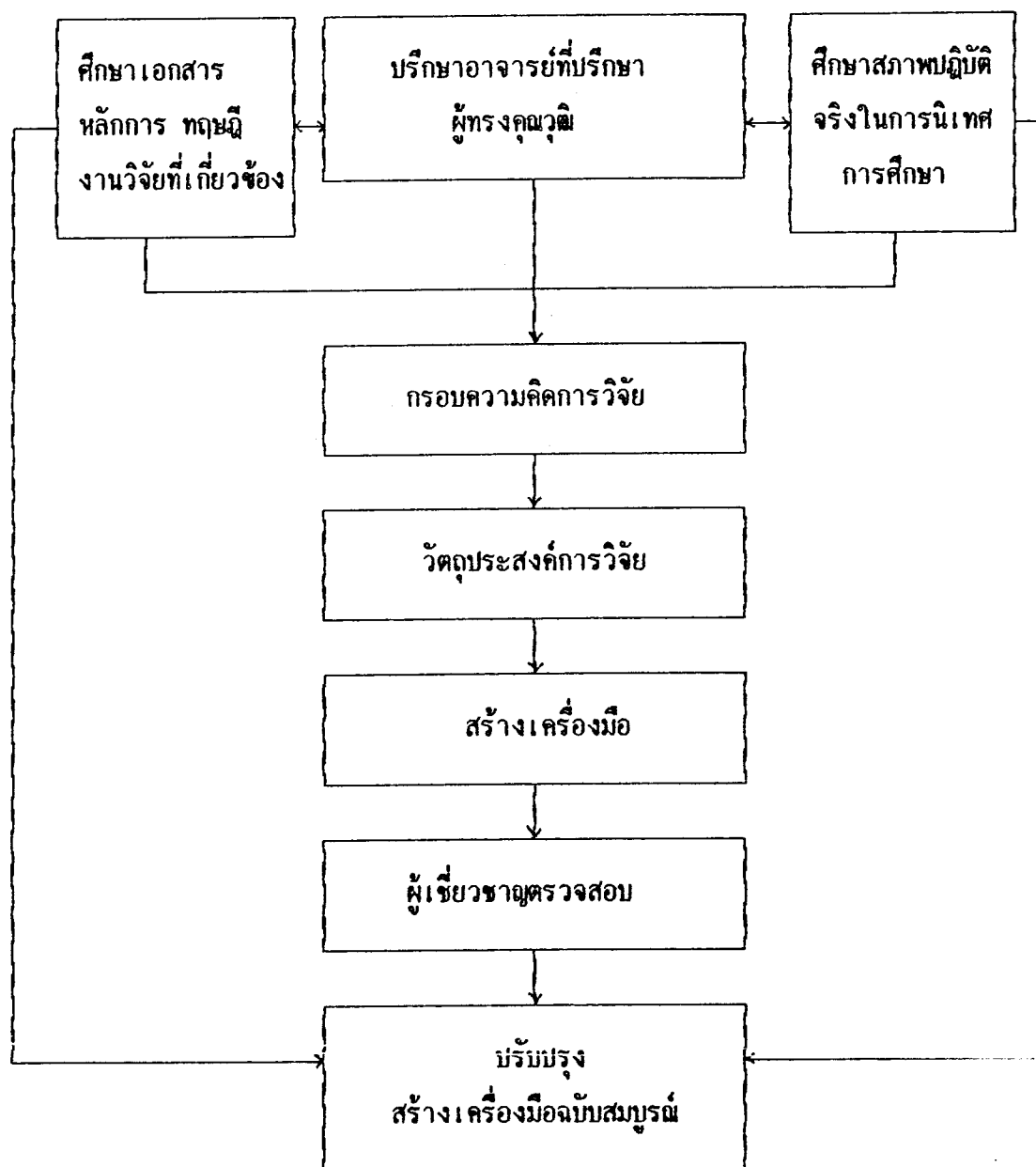
สำนักงานการ ประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง				รวม
	หน.ปอ.และ พช.หน.ปอ.	ศน. สปอ./ก.	ประธาน กลุ่ม ร.ร.	ผู้บริหาร โรงเรียน	
ขนาดใหญ่					
1. เมืองอุบลราชธานี	2	2	7	28	39
2. เขื่องใน	2	2	5	20	29
3. น้ำยืน	2	2	4	18	26
4. ม่วงสามสิบ	2	2	5	20	29
5. วารินชำราบ	2	2	5	22	31
ขนาดกลาง					
6. นาจะหลวย	2	2	3	12	19
7. พนา	2	2	3	13	20
8. กิ่ง อ.สาโรง	2	2	4	16	24
ขนาดเล็ก					
9. กุดข้าวปุ้น	2	2	2	9	15
10. ตาลสุม	2	2	2	8	14
11. เสนางคนิคม	2	2	2	6	12
รวม	22	22	42	172	258

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือขึ้นใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความคิดเห็นเกี่ยวกับการประสานงานการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นเอง จากกรอบความคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย ปรับปรุงเครื่องมือโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง (Validity) ในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ปรับปรุงจนได้เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 8 แสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.3.2 โครงสร้างและลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างเอง มีโครงสร้างและลักษณะดังนี้

เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แยกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับถามศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ชุดที่ 2 สำหรับถามหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ประธานกลุ่มโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน

เครื่องมือทั้ง 2 ชุด มี 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) ถามในเรื่องวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ การได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประสานงาน การนิเทศการศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการประสานงานการนิเทศการศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 4 ระดับ โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ

- (1) ผู้ประสานงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่
- (2) ลักษณะการไปนิเทศและบุคคลที่ได้รับการประสานงาน
- (3) การสนับสนุนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศ
- (4) ขั้นตอนและกิจกรรมการประสานงาน
 - 1) การประสานงานการวางแผนการนิเทศ
 - 2) การประสานก่อนปฏิบัติการนิเทศ
 - 3) การประสานขณะปฏิบัติการนิเทศ
 - 4) การประสานการประเมินผลการนิเทศ
- (5) การจัดระบบและวิธีการติดต่อสื่อสาร
- (6) ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ที่เอื้อ

ต่อการประสานงาน

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการประสานงานการนิเทศการศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับและแบบปลายเปิด (Open-ended) โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ

- (1) ปัญหาที่เกิดจากศึกษานิเทศก์
- (2) ปัญหาที่เกิดจากผู้บริหารและครูผู้รับการนิเทศ
- (3) ปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนและกิจกรรมการประสานงาน

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่จะทำให้การประสานงานการนิเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับและแบบปลายเปิด

3.3.3 การกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนในแบบสอบถาม

แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 ซึ่งถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ ระดับปัญหา และระดับความคิดเห็น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับนั้น จะมีเกณฑ์น้ำหนักคะแนนดังนี้

- 4 หมายถึง ผู้นิเทศได้ปฏิบัติหรือประสบปัญหา หรือเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 3 หมายถึง ผู้นิเทศได้ปฏิบัติหรือประสบปัญหา หรือเห็นด้วยในระดับมาก
- 2 หมายถึง ผู้นิเทศได้ปฏิบัติหรือประสบปัญหา หรือเห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้นิเทศได้ปฏิบัติหรือประสบปัญหา หรือเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3.3.4 คุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาและการวิจัยจำนวน 7 ท่าน (รายนามดูภาคผนวก) ทำการตรวจสอบเพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สมบูรณ์ เหมาะสมทั้งในด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา ตลอดจนพิจารณาในแต่ละตอน ข้อกระทง เมื่อได้รับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา แล้วพิมพ์เครื่องมือตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดอุดรธาธาณี เพื่อขออนุญาตและขอความสนับสนุนสั่งการ ประสานงานกับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในอำเภอกลุ่มตัวอย่างการวิจัยให้ กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือพร้อมหนังสืออนุญาตและขอความร่วมมือจากสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอุดรธาธาณี ที่มีถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปมอบด้วยตัวเองต่อหน้าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และขอให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถาม คืนจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน จากนั้นผู้วิจัยจึงไปรับแบบสอบถามคืนจากหัวหน้าการ ประถมศึกษาอำเภอ ตามวัน เวลาที่ได้นัดไว้แล้วในวันที่นำแบบสอบถามไปให้

การดำเนินการตามข้อนี้ อยู่ในระหว่างวันที่ 28 มกราคม - 15 มีนาคม พ.ศ.2534

3) การรวบรวมแบบสอบถาม ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 ชุด จากแบบสอบถามทั้งหมด 258 ชุด และผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ ได้จำนวน 244 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.57 ของแบบสอบถามทั้งหมด รายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถาม(ชุด)		แบบสอบถามที่สมบูรณ์(ชุด)	
	ส่งไป	ได้รับคืน	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ...	11	10	10	90.91
ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	11	10	10	90.91
ศึกษานิเทศก์	22	22	22	100.00
ประธานกลุ่มโรงเรียน	42	40	39	92.86
ผู้บริหารโรงเรียน	172	166	163	94.77
รวม	258	248	244	94.57

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

(1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวและสภาพปัจจุบันการปฏิบัติเกี่ยวกับการประสานงานการนิเทศการศึกษา จากแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ ใช้วิธีการนำมาแจกแจงหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

(2) ข้อมูลสภาพปัจจุบันการปฏิบัติ ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการประสานงานการนิเทศการศึกษา จากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

(3) ข้อมูลด้านปัญหา และความคิดเห็นเกี่ยวกับการประสานงานการนิเทศการศึกษาที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นแบบปลายเปิด ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปเสนอเป็นความเรียง

(4) การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล ในกรณีคิดเป็นค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ในการแปลผลดังนี้

ระดับการปฏิบัติ ระดับปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการประสานงาน การนิเทศการศึกษา แปลผลตามช่วงของค่าเฉลี่ยดังนี้

- 3.41-4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/เห็นด้วย ในข้อนั้น ๆ ในระดับมากที่สุด
- 2.81-3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/เห็นด้วย ในข้อนั้น ๆ ในระดับมาก
- 2.21-2.80 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/เห็นด้วย ในข้อนั้น ๆ ในระดับปานกลาง
- 1.61-2.20 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/เห็นด้วย ในข้อนั้น ๆ ในระดับน้อย
- 1.00-1.60 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/เห็นด้วย ในข้อนั้น ๆ ในระดับน้อยที่สุด

3.6 การสร้างรูปแบบการประสานงานนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยสร้างและปรับปรุงรูปแบบการประสานงานการนิเทศการศึกษาตามลำดับดังนี้

3.6.1 การสร้างรูปแบบเบื้องต้น

(1) ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านสภาพปัจจุบันปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยตามกรอบวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง ดำเนินการสร้างรูปแบบ โดยอาศัยหลักการทฤษฎีการประสานงาน หลักการทฤษฎีการนิเทศการศึกษาและระเบียบที่เกี่ยวข้องประกอบในการพิจารณาสร้างรูปแบบ

(2) รูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 1) หลักการของรูปแบบการประสานงานการนิเทศการศึกษา
- 2) การจัดองค์กรประสานงานการนิเทศการศึกษา
- 3) ขั้นตอนและกิจกรรมการประสานงานการนิเทศการศึกษา
- 4) ข้อเสนอแนะการนำรูปแบบไปใช้

3.6.2 การปรับปรุงรูปแบบ

ผู้วิจัยจัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องจำนวนประมาณ 20 คน ใช้เวลา 1 วัน เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้รูปแบบการประสานงานการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสม

3.6.3 การสร้างรูปแบบฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนนี้จะนำข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการสัมมนามาใช้ ในการปรับปรุงรูปแบบ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แก่ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ จนได้รูปแบบที่สมบูรณ์ที่สามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้จริง

3.7 การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย นำเสนอตามลำดับวัตถุประสงค์การวิจัย กล่าวคือ เริ่มจากการเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการปฏิบัติ ปัญหา และความคิดเห็นเกี่ยวกับการประสานงานการนิเทศการศึกษา นำเสนอในรูปความเรียง ประกอบตารางวิเคราะห์ ซึ่งเป็นรายละเอียดการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง และเสนอรูปแบบการประสานงานการนิเทศการศึกษาที่ควรจะเป็นอันเชื่อว่าจะทำให้การนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นรายละเอียดการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง ดังจะเสนอในบทที่ 4 ต่อไป